

מדיניות ההעמדה לדין בעבירה לפי סעיף 15 לחוק איסור אלימות בספורט – הנחיית המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים)

סיכום

סעיף 1 לחוק איסור אלימות בספורט, תשס"ח – 2008 (להלן: "**החוק**") מגדיר "אירוע ספורט" כדלקמן: "אסיפה, כהגדרתה בחוק הבטיחות, המתקיימת בזירת פעילות ספורט, לשם צפייה בפעילות ספורט, למעט אסיפה כאמור שמארגנים משרד החינוך או התאחדות הספורט בבתי ספר שמספר המשתתפים והצופים בה, בין בפועל ובין במשוער, אינו עולה על 1,000".

סעיף 15 לחוק, שעניינו "איסור התבטאות גזענית" קובע כדלקמן: "המתבטא התבטאות גזענית במהלך אירוע ספורט, דינו – מאסר שנתיים; בחוק זה, "התבטאות גזענית" – קריאה של מילים, צלילים או נהמות, וכן התבטאות חזותית, על ידי אדם, לבדו, יחד עם אחר או במקהלה, שיש בהם משום איום, השפלה, בוז, גילוי איבה, עוינות, אלימות או גרימת מדנים כלפי אדם, ציבור או חלקים של האוכלוסייה, והכל בשל נטייה מינית, צבע או השתייכות לגזע, לדת או למוצא לאומי-אתני".

האיסור על פרסום התבטאות גזענית, מתוך מטרה להסית לגזענות, קבוע בסעיף 144ב לחוק העונשין, התשל"ז-1977. לצד זאת, נוכח החשיבות היתרה בשמירה על סביבת ספורט נקיה מהתבטאויות גזעניות, שתאפשר לכלל הקבוצות המוגנות בסעיף 15 לחוק להשתתף באירועי ספורט באופן חופשי, שווה וללא חשש מפני הדרתן, הוחלט לייחד איסור על פרסום התבטאות גזענית באירועי ספורט.

בהתאם לסיפא של סעיף 15 לחוק, על ההתבטאות הגזענית להיות "בשל נטייה מינית, צבע או השתייכות לגזע, לדת או למוצא לאומי-אתני", ולכן יש להבחין בין קללות שעושות שימוש במונחים גזעניים אך נטולות זיקה למציאות, לעומת קריאות גזעניות שמתייחסות לקבוצה או אדם, שבהן קיימת זיקה בין ההתבטאות לבין מושא ההתבטאות.

לפי הנחיית פרקליט המדינה 2.36 "מדיניות האכיפה בעבירות אלימות באירועי ספורט" (להלן: "**ההנחיה**"), בעבירה לפי סעיף 15 לחוק, קיים אינטרס ציבורי מוגבר בענישה והרתעה מפני ביצועה ולכן, ככלל, כשמתעורר חשד סביר יש לפתוח בחקירה ואם קיימת תשתית ראייתית מספקת, יש להעמיד לדין.¹

המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) הנחה כדלקמן:

1. על מנת לשמור על האיזונים הנכונים, שיבטיחו שהאכיפה וההעמדה לדין יתבצעו במקרים המתאימים, יש לפעול בהתאם לאמור בהנחיה זו ולעקרונות המפורטים בה, ולאזן בין השיקולים שלהלן, אשר אינם מהווים רשימה סגורה:

¹ ראו סעיפים 8 ו-11 להנחיה.

- א. **אמירה גזענית כלפי יחיד** : במקרים שבהם הקריאה היא כלפי יחיד, להבדיל מציבור, קיים ממד מוגבר של השפלה וביזוי של היחיד במסגרת אירוע הספורט, הן מחמת האמירה כלפי אותו אדם והן מחמת הדרת אחרים עקב האמירות כלפי אותו אדם. במקרים אלה, יגבר האינטרס הציבורי בהעמדה לדין בגין הקריאה. כך למשל, כאשר נשמעת הקריאה "הומו", היא תיחשב גזענית כאשר היא נאמרת בשל נטייה מינית של האדם שכלפיו נקראה הקריאה, או בשל נטייה מינית של אדם הקרוב לו.
- ב. **פומביות ההתבטאות** : אם ההתבטאות נחשפה לציבור רחב, תהיה זו נסיבה מחמירה במסגרת השיקולים להעמדה לדין (למשל, התבטאות במסגרת שידור טלוויזיה או רדיו, התבטאות של כרוז או התבטאות באמצעות מגאפון). יודגש, כי אין בשיקול זה כדי לשלול העמדה לדין של יחיד בגין התבטאות שלא נחשפה לציבור הרחב, ואין בשיקול זה כדי להוסיף דרישה להוכחת קיומו של יסוד הסתברותי לשם התגבשותה של העבירה לפי סעיף 15 לחוק. לצד האמור, התבטאות שנקלטה על ידי עדשת המצלמה או הוקלטה על ידי אחרים והופצה ברשת, כשלחשוד עצמו לא היה חלק בפירסום ההתבטאות, לא תהווה נסיבה מחמירה.
- ג. **פגיעה בערכים מוגנים נוספים** : אם ההתבטאות גם מסיתה לאלימות או שמטרתה להסית לגזענות, כלפי היחיד או כלפי הציבור, תהיה זו נסיבה מחמירה במסגרת השיקולים להעמדה לדין.²
- ד. **עידוד או הובלה של ביצוע העבירה** : במקרים בהם הקריאה הגזענית נקראה על ידי קהל, וקיים קושי מובנה להביא לחקירתם והעמדתם לדין של כלל הקוראים, ככל שהחשוד היווה דמות דומיננטית בקריאות הגזעניות, הוביל את הקריאה הגזענית או שהיה מיוזמיה (למשל על דרך של תכנון מוקדם), או שמדובר באוהד מרכזי בעל השפעה המלבה את הרוחות, יגבר האינטרס הציבורי בהעמדתו לדין. עם זאת, גם אם מובילי הקריאה לא נחקרו מכל סיבה שהיא, כגון בגין הקושי לאתרם, אין מניעה להעמיד לדין אחרים שהשתתפו בביצוע העבירה.³
- ה. **זהות מבצע העבירה ומידת השפעתו על הציבור** : במקרים שבהם החשוד הוא דמות ציבורית (למשל: שדר, פרשן, מאמן, בעלים של קבוצה, בעל תפקיד בכיר בהתאחדות) יגבר האינטרס הציבורי בהעמדתו לדין.
- ו. **התבטאות גזענית אגב ביצוע עבירה אחרת המוגנת בחוק** : במקרים בהם ההתבטאות הגזענית נעברה אגב ביצוע עבירה אחרת המוגנת בחוק או עבירות המנויות בסעיף 8 להנחיה, תהא זו נסיבה מחמירה במסגרת השיקולים להעמדת חשוד לדין. עם זאת, אין מניעה להעמיד חשוד לדין גם אם נעברה עבירה לפי סעיף 15 לחוק בלי שנלוותה לה כל עבירה אחרת.

² ראו בסעיף 8.ח. להנחיה, שם הודגש כי ככל שהנסיבות מצביעות על התגבשות של יסודות עבירות הסתה לגזענות או לאלימות, לפי סעיפים 144ב ו-2144 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, קיים אינטרס ציבורי בפתחה בחקירה גם בעבירות אלו (עבירת הסתה לאלימות אינה דורשת הוכחתה של זיקה לקבוצות לשם התגבשותה).
³ ראו סעיף 10 להנחיה.

2. לפי סעי' 11 להנחיית פרקליט המדינה 14.12 "אישור לפתיחה בחקירה והעמדה לדין בעבירות או עניינים בעלי רגישות מיוחדת", לשם **העמדה לדין** בעבירה לפי סעיף 15 לחוק, יש לקבל את אישור המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) או גורם מאשר נוסף שהוסמך על ידו לכך. עם זאת, לעת הזו, ומתוך רצון להילחם בתופעה של התבטאויות גזעניות באירועי ספורט, **חקירות שנפתחו** בחשד לביצועה של עבירת התבטאות גזענית לפי סעיף 15 לחוק יועברו גם הן ללשכת המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) לבחינה ועיון, ולא ייגנזו אלא באישורו.

31.1.24

תאריך

הישיבה